

ПІДПРИЄМНИЦТВО

УДК 339.5

М. Є. Адамів, Д. Є. Левочко

Національний університет «Львівська політехніка»

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МИТНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

<http://doi.org/>

© Адамів М. Є., Левочко Д. Є., 2020

Досліджено вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на формування, функціонування та розвиток митних систем різних країн світу. Ідентифіковано і проаналізовано сучасні та перспективні тенденції розвитку митних органів у глобальному та зокрема європейському середовищі. На підставі отриманих результатів дослідження обґрунтовано уніфіковане функціональне призначення митних органів у контексті формування єдиного митного простору.

Ключові слова: митна система, митні органи, міжнародна торгівля, спрощення, безпека, тенденції, функції, глобалізація, європейська інтеграція.

Постановка проблеми

На сучасному етапі глобалізаційні та інтеграційні процеси істотним чином визначають тенденції розвитку держав загалом та їхніх устроїв зокрема. Так, в умовах глобалізації та європейської інтеграції, з однієї сторони, простежується активізація міжнародної торгівлі, що підвищує економічний добробут країни, а з іншої сторони, зростає рівень незаконного переміщення товарів, що зумовлює загрози для національної безпеки країни. У розвинених країнах світу вирішення цих завдань покладено на митні органи, котрі, покликані, по-перше, сприяти розвитку легальної міжнародної торгівлі на засадах спрощення митних процедур, а, по-друге, забезпечувати належний рівень національної та глобальної безпеки шляхом реалізації ефективних контрольних процедур. На жаль, чимало митних органів у різних країнах світу ще й досі відображають розбалансування такого функціонального призначення, необґрунтовану пріоритезацію одних митних функцій над іншими, недієздатність адекватно відповідати на сучасні глобалізаційні та інтеграційні виклики у світовому просторі. Такий стан справ спричинений існуванням чималої кількості різноманітних проблем об'єктивного та суб'єктивного характеру, котрі здебільшого пов'язані із низьким рівнем гармонізованості та уніфікованості національних митних систем.

Актуальність дослідження

В умовах посилення ролі глобалізаційних та інтеграційних процесів у світовому просторі та зокрема європейському середовищі і таким чином трансформування державних кордонів в умовні межі, поглиблення міжнародної економічної співпраці й активізації зовнішньоекономічної діяльності та водночас зростання зовнішніх загроз і небезпек військово-політичного характеру, підвищення рівня контрабанди та шахрайства митні органи набувають важливого значення у системі органів державної влади будь-якої країни. Усвідомлюючи такі тенденції, у розвинених державах значна увага вищого керівництва зосереджується на побудові високопрогресивної та дієвої митної системи, її перманентній модернізації відповідно до загальноновизнаних міжнародних стандартів та забезпеченні ефективного функціонування [11].

Функціонування Європейського Союзу (ЄС) як складної унікальної інтеграційної структури, ключовою метою якої є створення та запровадження єдиних принципів роботи для різнокалібрових держав, іманентно зумовлює необхідність в уніфікації національних митних систем, котрі об'єднуюватимуться спільною ідеєю функціонування, орієнтуватимуться на однакові норми та стандарти діяльності, використовуватимуть єдині підходи та методи роботи. Така уніфікація в жодному випадку не нівелює національні митні інтереси, а, навпаки, сприяє вирішенню існуючих внутрішніх проблем і забезпеченню прогресивного розвитку митної сфери та держави загалом [11]. Таким чином, актуалізується необхідність дослідження сучасних тенденцій формування, функціонування та розвитку митних органів у світовому просторі в умовах глобалізації та європейської інтеграції, врахування яких забезпечуватиме уніфікацію та гармонізацію національних митних систем.

Формулювання мети та завдань статті

З огляду на усе вищевикладене метою статті є ідентифікування та обґрунтування сучасних та перспективних тенденцій розвитку митних систем в умовах глобалізації та європейської інтеграції. Ключовими завданнями, котрі будуть вирішені у статті, є обґрунтування впливу глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на формування та функціонування митних органів; аналізування пріоритетних факторів впливу на розвиток митних систем у глобальному та зокрема європейському середовищі; обґрунтування уніфікованого функціонального навантаження митних органів у єдиному митному просторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Відповідно до дослідження Всесвітньої митної організації (ВМО) [1] на сьогодні у міжнародному просторі немає уніфікованого підходу до побудови митної системи держави. Митні адміністрації відрізняються за низкою параметрів та динамічно розвиваються під впливом факторів внутрішнього і міжнародного середовища. На підставі дослідження існуючих структур управління митних органів різних країн світу фахівці ВМО виокремили п'ять типових організаційних форм побудови митних систем [1; 11]:

1) Митний департамент - позиціонується як підрозділ відповідного міністерства, зазвичай, міністерства фінансів або казначейського міністерства для реалізації митних функцій на національному рівні. Така організаційна форма є найбільш поширеною практикою побудови митних органів та розглядається як традиційна структура управління у митній сфері. В окремих випадках на митний департамент покладено відповідальність за збір непрямих податків, зокрема ПДВ та акцизного податку .

2) Департамент доходів – розглядається як підрозділ, який реалізовує митні та податкові функції на національному рівні у структурі відповідного міністерства. До його повноважень входить також збір ключових прямих податків, зокрема таких, як податок на прибуток. Інколи така структура управління передбачає чітке розмежування митних та податкових функцій у відповідних відокремлених підрозділах.

3) Податковий орган – ідентифікується як напівавтономна структура, яка інтегрує митну та податкову адміністрації на національному рівні. Така організаційна форма може мати подібну структуру до Департаменту доходів. При цьому, слід зауважити, що податковий орган є незалежним від відповідного міністерства, тоді як Департамент доходів залишається у міністерському підпорядкуванні.

4) Митна служба - визначається як орган влади, який функціонує незалежно від відповідного міністерства або підпорядковується йому для імплементації митних функцій на національному рівні. Варто зауважити, що митна служба може бути відповідальною за збір непрямих податків (ПДВ та акцизного податку), проте не має повноважень щодо обкладання ключовими прямими податками (податком на прибуток) чи здійснення інших важливих функцій на кордоні, наприклад, в сфері імміграції.

5) Прикордонна служба - позиціонується як орган влади, який функціонує незалежно від відповідного міністерства або підпорядковується йому для реалізації митних та інших істотних функцій на кордонів на національному рівні, наприклад, у сфері імміграції. Як і митна служба, прикордонна служба може бути відповідальною за збір непрямих податків (ПДВ та акцизного податку), проте не має повноважень щодо обкладання ключовими прямими податками (податком на прибуток).

Очевидно, що імплементація базових митних функцій у різних державах може реалізовуватись за допомогою відмінних механізмів та інструментів управління, що обґрунтовується, насамперед, розбіжностями у територіальних параметрах країн, рівнях їх соціально-економічного розвитку, пріоритетах митної політики, тощо. Таким чином, митна система окремої держави є унікальною структурою, котра сформована відповідно до особливостей своєї країни та характеризується власною траєкторією розвитку, відображаючи зміни у національних митних інтересах. Саме тому на сьогодні сформувалась певна розмаїта структура організаційних форм побудови митних органів, ключовою ознакою розмежування яких є взаємозв'язки між митними та податковими адміністраціями [11].

Згідно із результатами досліджень ВМО у 2019-2020 рр. у світі налічувалось більш, ніж 830 тис. митних працівників; приблизно 15% очільників митних адміністрацій, 29% керівників вищої ланки управління та 37% митних працівників склали жінки; близько 64% митних адміністрацій використовували власні автоматизовані системи митного оформлення; приблизно 49% митних органів застосовували систему «єдиного вікна». Варто зауважити, що переважаюча частка (39,3%) митних адміністрацій функціонували у формі департаментів міністерств, 30,1% - були сформовані як митні служби, 29% - податкові органи і лише 1,6% - прикордонні служби [2; 11].

У табл. 1 відображено дані щодо обсягів митних декларацій за різними континентами світу протягом 2017-2018 рр.

Таблиця 1

Географічна структура митного декларування за 2017-2018 рр. [1; 11]

Території		Південна Америка, Північна Америка, Центральна Америка та Карибські острови	Західна та Центральна Африка	Східна та Південна Африка	Північ, Близький та Центральний Схід Африки	Європа	Далекий Схід, Південь і Південний Схід Азії, Австралія, та острови Тихого Океану
Показники							
Кількість митних декларацій, млн. шт.	Імпорт	72,5	6,7	7,6	11,9	136,2	101,1
	Експорт	26,8	0,4	7,1	4,5	104,4	122,4
Частка електронних декларацій, %	Імпорт	87,9	86,7	88	95,2	89,3	88,1
	Експорт	92,3	90,2	90,2	95,4	91,7	90,4
Частка митних платежів у податковому навантаженні, %		27,9	40,5	33,3	36,2	24,6	29,9

За даними табл. 1 простежуємо, що впродовж 2017-2018 рр. найбільше навантаження щодо митного декларування припадало на європейські держави, що вказує на активізацію міжнародної торгівлі у європейському середовищі. Так, за кількістю митних декларацій по імпорту лідувала

Європа, при цьому по експорту найбільша кількість митних декларацій спостерігалась на території Азії, Австралії та островів Тихого Океану. Своєю чергою, по показнику електронного декларування за імпорними та експортними операціями першу позицію займали Північ, Близький та Центральний Схід Африки (95,2% та 95,4% відповідно). Водночас, варто зазначити, що у Європі частка імпорних електронних декларацій становила 89,3%, тоді як експортних – 91,7%. Найменша частка митних платежів у сукупному податковому навантаженні припадала саме на Європу (24,6%), тоді як найбільшою часткою характеризувалась Центральна Африка (40,5%), котра також відображала найнижчі позиції за усіма іншими вищезазначеними параметрами [11]. Такі тенденції обґрунтовуються, насамперед, тим фактом, що на території ЄС значна частина митних платежів скасована, а також ведеться перманентна робота щодо спрощення митних процедур. Йдеться про функціонування єдиного митного простору ЄС, який характеризується уніфікованими митними правилами та стандартами.

Виклад основного матеріалу дослідження

Відповідно до одержаних результатів дослідження можемо стверджувати, що домінуючими типами організаційної побудови митних систем (більше 30 %) у міжнародному вимірі є департаменти у складі відповідних міністерств та митні служби. Такий факт очевидно вказує на переваги застосування відповідних організаційних форм при побудові структури управління митних органів з огляду на поширеність практики їхнього функціонування [11]. Слід зауважити, що в умовах європейської інтеграції фіскальна функція втрачає свою вагомість, адже ЄС пропагує скасування або зниження розмірів значної частини митних платежів. При цьому, чимало митних органів у різних країнах світу й досі необґрунтовано пріоритезують цю функцію. До прикладу, впродовж останніх років митні органи України функціонували у структурі Державної фіскальної служби, що призвело до стагнації національної митної системи.

Ключові засади функціонування митних органів європейських держав регулюються Митним кодексом ЄС [3]. У цьому документі визначено базові правила та процедури, що повинні застосовуватись до товарів, які переміщуються через митну територію ЄС. У ст. 3 Кодексу викладено місію функціонування митних органів європейських держав. Зокрема, первинним завданням європейської митної адміністрації є контроль за зовнішньоекономічною діяльністю на митній території ЄС з метою сприяння чесній та прозорій торгівлі, а також реалізації спільної торгової політики та інших спільних політик ЄС, що чинять вплив на торгівельні операції та на безпеку міжнародних ланцюгів постачання. Водночас, митні органи зобов'язуються запроваджувати заходи, які повинні бути спрямовані на [3; 11]:

- захист фінансових інтересів ЄС та його країн-членів;
- захист ЄС від недобросовісної та незаконної торгівлі та сприяння веденню легального бізнесу;
- забезпечення безпеки та ЄС та його суспільства, захист навколишнього середовища на засадах тісного співробітництва з іншими органами влади;
- забезпечення оптимального балансу між процедурами митного контролю та сприяння законній торгівлі.

Як бачимо з вищевикладеного, ЄС у роботі митних органів ставить акценти на контроль за безпекою міжнародних ланцюгів постачання та водночас сприяння легальній торгівлі з метою забезпечення фінансових інтересів та безпеки ЄС і його країн-членів зокрема.

Важливою перспективною тенденцією, що визначатиме роботу митних адміністрацій, є зростання обсягів електронної комерції у міжнародній торгівлі. Окремі країни провадять політику щодо активізації та сприяння такому виду торгівлі задля забезпечення економічного зростання [1-2]. Таким чином, в умовах поглиблення електронної комерції з'являються нові виклики та завдання митних органів, пов'язані із митним оформленням та контролем специфічних об'єктів такої торгівлі [11].

Наступним фактором, що зумовлюватиме нові тенденції у роботі митних органів, є розвиток сфери технологій, котрі кардинально змінюють умови ведення міжнародної торгівлі. Мова йде про те, що інноваційні технології (робототехніка, криптовалюта, штучний інтелект) інноваційно змінюватимуть структуру зовнішньоекономічних операцій та відповідно й методи роботи митних адміністрацій [1-2; 11]. При цьому, митниця повинна буде синхронно запроваджувати нові технології митного контролю та оформлення відповідно до технологічних проривів у міжнародній торгівлі.

Також вагомий вплив на роботу митниць матиме й зростання міжнародного тероризму, що зміщуватиме завдання митних органів на посилення контролю за переміщенням продукції і людей через кордони. Йдеться про зростання спільних з міжнародними організаціями та митними органами інших держав завдань щодо організування ефективного контролю за рухом товарів чи людей через кордон та боротьби із міжнародними злочинами [1-2; 11].

З огляду на вищезначені перспективні тенденції розвитку міжнародної торгівлі важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування митних органів відіграватимуть інформаційні процеси. Мова йде про створення глобальних агрегованих інформаційних систем, котрі інтегруватимуть бази даних митних органів та різних структур та забезпечуватимуть оперативність передавання інформації [1-2; 11].

У 2018 р. фахівцями ВМО та представниками країн-учасниць організації був підготовлений документ «Митниця XXI століття: активізація зростання та розвитку через сприяння торгівлі та захист кордонів» [4-5; 11]. Ключовою метою цього документу є забезпечення ефективності функціонування митниці у майбутньому під впливом зовнішніх подій і процесів. Так, ключовими тенденціями розвитку зовнішнього середовища на сучасному етапі є: зростання обсягів та ускладнення реалізації зовнішньоторговельних операцій, поява нових моделей ведення бізнесу та підвищення вимог, зростання загроз національній безпеці та організованої злочинності, нове розуміння «кордону», зростання вимог суспільства, збільшення обсягів фінансових злочинів.

У відповідь на вищезначені тенденції з'являються нові види завдань для органів державної влади [4-5; 11]:

- забезпечення соціально-економічного розвитку;
- створення умов для економічного зростання;
- посилення контролю на кордоні;
- підвищення рівня національної безпеки;
- забезпечення захисту громадян країни.

У глобальному вимірі спільною місією для митних адміністрацій є встановлення та реалізація набору правил і процедур, що забезпечуватиме захист держави і суспільства, належний рівень національної безпеки та сприяння ефективній міжнародній торгівлі і об'єктивне оподаткування зовнішньоекономічних операцій. Означена місія досягається шляхом виконання таких ключових завдань [4-5; 11]:

- забезпечення визначеності, передбачуваності та безпеки міжнародного руху товарів і людей, що супроводжують товари, через застосування чітких і прозорих стандартів;
- усунення дублювань та затримок у міжнародних ланцюгах постачання, що стосуються численних перевірок та документальної бюрократії;
- сприяння функціонуванню міжнародної торговельної системи шляхом створення рівних умов ведення бізнесу на глобальному, регіональному та національному рівнях;
- зміцнення співпраці між митними адміністраціями, а також між митницею та бізнесом, митними службами та іншими державними органами влади шляхом формування вигідних партнерських відносин;
- надання митним адміністраціям можливість спрощувати митні процедури для сприяння та активізації законної міжнародної торгівлі.

Глобалізаційні та інтеграційні процеси зумовили виникнення таких ключових векторів розвитку митниці у XXI столітті [4-5; 11]:

1) Глобальна митна мережа, що ґрунтується на нових вимірах співпраці між митними адміністраціями та зацікавленими суб'єктами. Мова йде про налагодження оперативного співробітництва у режимі реального часу, що пришвидшуватиме реалізацію митних процедур, підвищуватиме ефективність митного контролю і таким чином сприятиме активізації законної міжнародної торгівлі. Візія такої мережі передбачає створення міжнародної мережі «Електронна митниця», яка забезпечуватиме безперебійні, безперервні та електронні потоки інформації та зв'язки. При цьому важливо забезпечити взаємне визнання процедур митного контролю та програм Уповноваженого економічного оператора. Концепція мережевої митниці є надзвичайно важливою для моделі митниці XXI століття, що полягає в цілеспрямованому управлінні суцільними міжнародними ланцюгами поставок на усіх етапах. Таке управління дає змогу більш глибоко оцінювати ризики та застосовувати попереджувальні заходи та дозволяє відстежувати товари на всіх етапах ланцюга постачання. Ключова ідея полягає у безпечному оперативному обміні інформацією між бізнесом і митницею та між митними адміністраціями у ланцюгу постачання. Своє чергою, це вимагає розроблення і застосування:

– стандартизованих на міжнародному рівні вимог до даних щодо експорту, транзиту та імпорту та застосування унікальних реквізитів ВМО як елемента еталонної моделі транскордонних даних;

– взаємозалежних систем та узгоджених баз даних митних адміністрацій, що дозволяють оперативно здійснювати електронний обмін даними між митними адміністраціями у міжнародному потоці товарів;

– протоколів взаємного визнання та координації між адміністраціями з експорту, транзиту та імпорту, щоб уникнути непотрібного дублювання контрольних процедур в міжнародних ланцюгах постачання;

– стандартів, що дозволяють розробити систему взаємного визнання Уповноважених економічних операторів;

– правил, що регулюють обмін інформацією між митними адміністраціями, включаючи правила захисту даних.

2) Координоване управління кордонами, що зумовлює координацію та співробітництво між усіма відповідними органами влади та установами, які залучені до забезпечення безпеки на кордонах та виконання регуляторних вимог, що застосовуються до пасажирів, товарів та транспортних засобів, які переміщуються через кордон держави. При цьому органи державної влади повинні забезпечити удосконалення політики щодо управління кордонами. Досягнення координованого управління кордонами для міжнародного переміщення товарів вимагає:

– визнання митниці або іншого митного органу як провідного суб'єкта на державних кордонах для контролю за рухом товарів;

– впровадження та застосування концепції електронного «Єдиного вікна», що дозволяє підприємству надавати усю необхідну інформацію та документацію у єдину установу, яка, своєю чергою, поширює інформацію серед інших установ.

3) Інтелектуальне управління ризиками, що зумовлює розширення відповідальності та відкриття нових можливостей перед митними адміністраціями і вимагає більш складного розуміння сутності ризику.

4) Митно-торгове партнерство. Митні адміністрації у XXI столітті повинні укладати стратегічні пакти з довіреними економічними операторами. Митниця повинна розуміти потреби бізнесу, тоді як бізнес повинен знати вимоги митниці. Ключова ідея полягає у трансформованні цих відносин у партнерське співробітництво, що зумовить виникнення взаємовигідних результатів.

5) Впровадження сучасних методів роботи, процедур та технологій. Умови динамічного переміщення товарів у поєднанні зі складним регуляторним середовищем вимагають сучасних

інноваційних підходів, таких як пост-аудит, перехід від часткового контролю окремих операцій до системного підходу, а також зниження рівня документальної бюрократії. Виникає також необхідність перегляду існуючих процедур у міжнародних конвенціях та застосування кращої міжнародної практики.

6) Запровадження прогресивних технологій та інструментів. Митниця повинна скористатися перевагами нових технологій для покращення процесів обробки інформації, управління ризиками, безконтактного контролю, тощо.

7) Розширення повноважень митних адміністрацій. В сучасних умовах для вирішення своїх завдань митні адміністрації потребують розширення правоохоронних повноважень, забезпечення базою попередньої інформації та обміну інформацією на внутрішньому та міжнародному рівнях. Ці повноваження є необхідними, зокрема, для більш ефективної боротьби з організованою злочинністю.

8) Професійна культура обслуговування на основі знань. Майбутня орієнтація митниці вимагає переходу до моделі, яка ґрунтуватиметься на знаннях та потребах клієнта. Персонал митниці повинен забезпечувати оперативне надання послуг з мінімальним адміністративним тягарем для легальної торгівлі. Навчання та організаційна культура повинні підтримувати високий рівень цілісності, відображаючи узгодженість, прозорість, чесність та справедливість.

9) Розвиток потенціалу. Митні адміністрації повинні забезпечити ефективне виконання усіх митних функцій на засадах максимального використання усіх можливостей і навичок. Концепція «мережевої митниці» ґрунтується на функціонуванні професійних та компетентних митних органів, що вимагає активізацію зусиль з нарощування потенціалу.

10) Цілісність. Боротьба з корупцією є важливим завданням, яке має бути вирішено найближчим часом.

Отже, на підставі вивчення глобального та зокрема європейського митного середовища можна виокремити ключові сучасні тенденції здійснення митної справи [1-11]:

- сприяння активізації міжнародної торгівлі, особливо на теренах Європейського Союзу, шляхом спрощення митних процедур, скорочення часу, який суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності витрачають для проходження митних формальностей, абсолютної автоматизації митних процедур;

- розширення ролі митних органів на кордоні у контексті посилення національної безпеки, захисту суспільства від ввезення небезпечних та шкідливих вантажів, підвищення рівня безпеки міжнародних ланцюгів постачання;

- зростання складності та обсягів функціонального навантаження митних органів в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів, науково-технічного прогресу, а також під дією зовнішніх загроз і небезпек;

- зміщення акцентів діяльності митних органів на забезпечення відповідності встановленим європейським та міжнародним митним стандартам, правилам і принципам шляхом активізації міжнародного співробітництва;

- посилення взаємодії митних органів з іншими національними та міжнародними органами влади у контексті підвищення ефективності виконання митних функцій.

Підсумовуючи усе вищевикладене, можемо стверджувати, що митна система країни окреслює її державні кордони, утворюючи тим самим територіальну цілісність; є своєрідним бар'єром для переміщення небезпечної продукції через кордон, формуючи таким чином національну безпеку; виконує роль лакмусового індикатора для перевірки якості товарів, здійснюючи захист суспільства від шкідливої та неякісної продукції; сприяє веденню законної міжнародної торгівлі підприємствами, спрощуючи митні процедури перетину кордону; активізує зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарської діяльності, підвищуючи рівень фінансово-економічного розвитку держави. У сукупності належне виконання усіх окреслених завдань формує конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість країни на міжнародному рівні, зміцнює її імідж як вигідного

стабільного партнера серед інших держав та надійного учасника міжнародних організацій, забезпечує прогресивний соціально-економічний розвиток [11].

Водночас, поряд із багатогранною функціональністю митної системи країни в умовах домінування глобалізаційних та інтеграційних процесів у світі, динамічного розвитку європейського і національного середовища та активізації міжнародної торгівлі розширюється її роль як сполучної ланки представників різних рівнів (мега-, макро-, мезо- та мікрорівня). Мова йде про утворення та функціонування складного багаторівневого механізму, що відображає численні взаємозв'язки між митними органами країни та міжнародними організаціями на мегарівні, вітчизняними та іноземними митними й іншими органами влади на макрорівні, регіональними митницями на мезорівні, представниками митних органів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності чи інших організацій на мікрорівні. Усе вищевикладене виокремлює місце митних органів у структурі органів державної влади та обґрунтовує їхню винятково важливу роль у реалізації ключових функцій держави [11].

Висновки

В сучасних умовах динамічний розвиток міжнародної торгівлі на європейських теренах, з однієї сторони, підвищує економічну конкурентоспроможність держави та зміцнює її фінансово-економічний стан, а з іншої сторони, зумовлює істотні загрози національній безпеці країни, її ринків та суспільства, пов'язані із незаконним рухом міжнародних ланцюгів постачання. За таких обставин роль балансира у забезпеченні максимізації конструктивних впливів міжнародної торгівлі та мінімізації її деструктивної дії на розвиток держави загалом та її окремих сфер виконує національна митна система. У цьому контексті розкривається багатогранність функціонального призначення митниці, котре пов'язане із формуванням національної та міжнародної безпеки на засадах якісного контролю за рухом міжнародних ланцюгів постачання; забезпеченням територіальної цілісності країни шляхом чіткого окреслення та захисту державних кордонів; створенням об'єктивної інформаційної бази про стан міжнародної торгівлі для ухвалення обґрунтованих регулятивних рішень органами влади; забезпеченням добробуту суспільства через недопущення потрапляння в країну шкідливої та неякісної продукції; захистом національного ринку та товаровиробника шляхом об'єктивного тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; активізацією законної міжнародної торгівлі вітчизняних підприємницьких структур на засадах спрощення митних процедур для законослухняного бізнесу; підвищенням рівня фінансово-економічного розвитку країни через наповнення державного бюджету митними платежами; забезпеченням конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості країни через формування її іміджу як стабільного та вигідного зовнішньоторговельного партнера.

Перспективи подальших досліджень

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування ролі міжнародних організацій у розвитку митних органів.

Список літератури

1. The World Customs Organization (2018), WCO Annual Report 2017-2018, available at: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual-report-2017_2018.pdf (accessed 21 June 2020).
2. The World Customs Organization (2020), WCO Annual Report 2019-2020, available at: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual_report_2019_2020_en.pdf (accessed 20 September 2020).
3. The European Parliament and of the Council (2013), Regulation (EU) No 952/2013 of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1> (accessed 15 June 2020).

4. The World Customs Organization (2008), Customs in the 21st century. Enhancing Growth and Development through Trade Facilitation and Border Security, available at: http://www.wcoomd.org/~media/wco/public/global/pdf/topics/key-issues/customs-in-the-21st-century/annexes/annex_ii_en.pdf?la=en (accessed 17 July 2020).
5. The World Customs Organization (2020), Official website, available at: <http://www.wcoomd.org/> (accessed 20 September 2020).
6. Altemöller F. (2018), "How do the changing international trade relations impact on public administration?", *World Customs Journal*, Vol. 12 (1), pp. 17-26.
7. Limbach K. (2015), *Uniformity of Customs Administration in European Union*, London: Bloomsbury Publishing.
8. Peterson J. (2017), "An Overview of Customs Reforms to Facilitate Trade", *Journal of International Commerce and Economics*, August, pp. 1-30.
9. Tadashi Y. (2009), "Cooperation between Customs and Tax administrations: Lessons Learned from Revenue Authorities", *WCO Research Paper*, available at: <http://www.wcoomd.org/en/topics/research/activities-and-programmes/~media/03BFA3E4F09E4EB99E4F846938CFF6E3.ashx> (accessed 22 July 2020).
10. Tavengerwei R. (2018), "Using Trade Facilitation to Assist MSMEs in E-Commerce in Developing Countries", *Journal of International Economic Law*, Vol. 21(2), pp. 349-379.
11. Мельник О.Г., Адамів М.Є. та Тодощук, А.В. (2018), Реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції, Міські інформаційні системи, Львів.

References

1. The World Customs Organization (2018) WCO Annual Report 2017-2018. Retrieved from: http://www.wcoomd.org/~media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual-report-2017_2018.pdf (accessed 21 June 2020).
2. The World Customs Organization (2020) WCO Annual Report 2019-2020. Retrieved from: http://www.wcoomd.org/~media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual_report_2019_2020_en.pdf (accessed 20 September 2020).
3. The European Parliament and of the Council (2013) Regulation (EU) No 952/2013 of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0952&rid=1> (accessed 15 June 2020).
4. The World Customs Organization (2008) Customs in the 21st century. Enhancing Growth and Development through Trade Facilitation and Border Security. Retrieved from: http://www.wcoomd.org/~media/wco/public/global/pdf/topics/key-issues/customs-in-the-21st-century/annexes/annex_ii_en.pdf?la=en (accessed 17 July 2020).
5. The World Customs Organization (2020) Official website. Retrieved from <http://www.wcoomd.org/> (accessed 20 September 2020).
6. Altemöller F. (2018) How do the changing international trade relations impact on public administration? *World Customs Journal*, Vol. 12 (1), pp. 17-26.
7. Limbach K. (2015) *Uniformity of Customs Administration in European Union*. London: Bloomsbury Publishing.
8. Peterson J. (2017) An Overview of Customs Reforms to Facilitate Trade. *Journal of International Commerce and Economics*, August, pp. 1-30.
9. Tadashi Y. (2009) Cooperation between Customs and Tax administrations: Lessons Learned from Revenue Authorities. *WCO Research Paper*. Retrieved from: <http://www.wcoomd.org/en/topics/research/activities-and-programmes/~media/03BFA3E4F09E4EB99E4F846938CFF6E3.ashx> (accessed 22 July 2020).
10. Tavengerwei R. (2018) Using Trade Facilitation to Assist MSMEs in E-Commerce in Developing Countries. *Journal of International Economic Law*, Vol. 21(2), pp. 349-379.
11. Melnyk, O.H., Adamiv, M.Ye. & Todoshchuk, A.V. (2018), *Reformuvannia mytnoi systemy Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehtratsii [Reformation of the customs system of Ukraine in the conditions of European integration]*. Lviv: Miski informatsiini systemy.

**KEY TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF CUSTOMS SYSTEMS IN THE
CONDITIONS OF GLOBALIZATION AND EUROPEAN INTEGRATION**

Ó Adamiv M. Ye., Levochko D. Ye., 2020

In modern conditions, the dynamic development of international trade in Europe, on the one hand, increases the economic competitiveness of the state and strengthens its financial and economic condition, and on the other hand, causes significant threats to national security, its markets and society associated with illegal movement of international supply chains. In such circumstances, the role of the balancer in ensuring the maximization of the constructive effects of international trade and minimizing its destructive effects on the development of the state as a whole and its individual areas is performed by the national customs system.

On the basis of the obtained results of the analysis of modern and perspective tendencies of development of customs systems the unified functional purpose of customs authorities in the conditions of globalization and European integration is substantiated. In particular, it was established that such purpose is associated with the formation of national and international security on the basis of quality control over the movement of international supply chains; ensuring the territorial integrity of the country by clearly delineating and protecting state borders; creation of an objective information base about the state of international trade for the grounded decision-making by the state authorities; ensuring the welfare of society by preventing harmful and substandard products from entering the country; protection of the national market and producer through the objective tariff and non-tariff regulation of foreign economic activity; intensification of legal international trade of domestic business structures on the basis of simplification of customs procedures for law-abiding business; increasing the level of financial and economic development of the country through the filling of the state budget with customs payments; ensuring the competitiveness and investment attractiveness of the country through the formation of its image as a stable and profitable foreign trade partner.

Key words: customs system, customs authorities, international trade, simplification, security, trends, functions, globalization, European integration.